

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

IX. évfolyam.

FIUME, péntek 1912. november 1.

247. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Gradinata del Sasso Bianco 3, Wurzer ház I em.

Felelős szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:
Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 400.

Törökország pénzügyi viszonyai.

A „Mouvement économique” utolsó számában a görög Messenger d'Athenes nyomán tanulmányt közöl Törökország pénzügyeiről. A következőkben azon megjegyzés kapcsán reprodukáljuk az cikk adatait, hogy a forrás — jöllerhet még a balkán birodalom kitorése előtt látott napvilágot — sok tekintetben elfogult a török birodalom gazdasági helyzetével szemben.

Törökország gazdasági s politikai viszonyaiban néhány esztendő előtt jelentékeny fordulat következett be: az új török uralom európai mintára nyilvános költségvetést fogadott el s publikálta a birodalom pénzügyeinek kimutatását.

Sajnos, ezek a közzétett kimutatások igen kedvezőtlen színben tüntetik fel Törökország pénzügyeit mert a zárszámadások államháztartási többlettel, deficittel zárultak.

Lássuk a három utolsó esztendő zárszámadásait:

1909-ben a megszavazott hitel összege 764 millió frank, a tényleges kiadásoké 878 millió frank, a deficit 108 millió frank.

1910-ben a megszavazott hitel összege 793 millió frank, a tényleges kiadásoké 927 millió frank, a deficit 134 millió frank.

1911-ben a megszavazott hitel összege 781 millió frank, a tényleges kiadásoké 886 millió frank, a deficit 198 millió frank.

Ezen három esztendő alatt tehát a tényleges hiány 440 millió frankra rugott, holott a költségvetések csak 180 millió frankkal számoltak.

Az alkotmányos Törökország pénzügyeinek ilyen kedvezőtlen alakulata nagy befolyással volt a Balkán államok ellenséges magatartása s a belső villongások, melyek erős készenléteket s a hadi felszerelésnek kiegészítését tették szükségessé. A megszavazott hitelnek nagy része katonai célokra szolgált s a deficit nagy része éppen a katonai budget túllépéséből állott elő.

A három utolsó esztendőben a hadügyi kiadások a következő képet mutatták:

Év	Megszavazott hitel	Kiadás	Hitel túllépés
1909	239,000,000 fr.	299,000,000 fr.	60,000,000 fr.
1910	232,000,000 „	281,000,000 „	44,000,000 „
1911	235,000,000 „	283,000,000 „	38,000,000 „

Az albániai és yemeni lázadások tehát az utolsó három esztendőben összesen 142 millió frank hitel túllépést eredményeztek.

A rendes és rendkívüli bevételek összege (az utóbbi csoportba esik az Ausztria és Magyarország részéről Boszniáért kapott 100 millió frank váltás) az utolsó három évben 2,395,000,000 frankra rug, mivel szemben a kiadások összege 3,823,000,000 frank volt, úgy, hogy a tényleges deficit

1,478,000,000 frank. Ezt a hiteltúllépést a török birodalomnak kölcsönökkel kellett fedeznie.

A folyó évben az első négy hónap eredményei szintén jelentékeny hiteltúllépésekre engednek következtetni.

Az 1912. évi költségvetésben a bevételeket a kiadásokat 685,000,000 frankkal, 799,000,000 „ irányozták elő, ami 114,000,000 frank hiteltúllépést jelent.

A költségvetésben előirányzott deficit fedezésére az 1911. évi 4 százalékos (92 ezer frankos) kölcsön, illetve újabb kölcsön szolgált volna, ámde a tényleges hiteltúllépés jelentékenyen nagyobb, mint az a deficit, a melylyel a költségvetés számolt.

Majd a török pénzügyminiszter a következőképpen indokolja az államháztartás mérlegének rosszabbodását:

„A fegyver alatt álló tömegek csökkentik a munkások, a termelők számát. A folytonos katonai szolgálat munkáshiányt, ez ismét emelkedő munkabérekéket okozott s a birodalom több részében külföldi munkásokat kellett alkalmazni, a kik természetesen magasabb béreket követeltek. S nem valószínű, hogy a kis gazdák — a török birodalom gazdasági erejének legfontosabb tényezője — a folyó évben kedvezőbb helyzetbe kerüljenek.”

De nemcsak az adók, hanem a vámbevételek is megesappantak, pedig primitív gazdasági viszonyok között élő országokban — s ilyen Törökország — a pénzügyi vármok igen fontos bevételi forrást jelentenek. A konstantinápolyi vámhivatalnak angol igazgatója megemlíti jelentésében, hogy az olasz-török háború kezdete óta minden oly cikkben, mely nem képezi első rendű szükségleteknek tárgyát, megesappant a fogyasztás.

Az Olaszországgal folytatott háború újabb kiadásokat okozott. 67 millió töltényt kellett rendelni s ebből 20 millió Tripoliszba került. A Dardanellák őrzetére rendelt ágyuk páncéljai és lövedékei s a torpedók óriási összegeket emésztettek fel.

Ha a folyó pénzügyi év első három hónapjának kiadásait tekintjük, s meggondoljuk, hogy milyen óriási összegeket emészt fel 100,000 embernek a rendes létszámon felül való eltartása, joggal feltehető, hogy a hadügyi költségvetés mintegy 100 millió deficitel fog végződni.

Mintegy három hónap óta a konstantinápolyi vámbevételek hetenkint mintegy 300,000 frankkal csappannak meg, a szmirnai vámjödék hozadéka kb. 30%-kal kisebb. A vámbevételek terén jelentkező hiány mintegy 45 millió frank. Ezzel szemben feltehető, hogy bizonyos adónemek, így a pántensadó, az ingatlan után szedett adó, a bányá- és erdőadó nagyobb hozadékot fog

eredményezni. E három utolsó adó hozadékának többletét 25 millió frankra becsülik. A tízed aligha fog többet hozni, mint amennyit e címen előirányoztak. Ehhez képest az államháztartás mérlege a következőképpen alakul:

az előirányzattal szemben deficit	20,000,000 frank
többletkiadások a hadügyi kiad. terén	10,000,000 „
előirányzott hiteltúllépés	114,000,000 „
aminek folytán a valószínű deficit	224,000,000 frankot fog elérni.

A folyó pénzügyi év első harmadának végén az államkincstár bevételei 120,000,000 frankot tettek ki az előző esztendő megfelelő korszakának 186,000,000 frank bevételeivel szemben. S ezt a kedvezőtlen eredményt még súlyosítja a pénzpiac zárkózott magaviselete, az államkölcsönök elhelyezésének óriási nehézségei.

Az utolsó három esztendő folyamán a bevételek évi összege átlag 630 millió frank volt, holott Abdul Hamid idejében e bevételek összege csak 530 milliót ért el. Ha az új adóknak hozadékát levonásba hozzuk, még mindig 587 millió frank marad, ami az államháztartás mérlegének kedvezőbbé tételére lett volna felhasználható.

A török államadósság (dette publique), mely ez idő szerint 3,143,000,000 frankra rug, nagy összegeket emészt fel. Ennek a tartozásnak a törlesztése, továbbá a hadügyi és a tengerészeti kiadások teszik ki a rendes költségvetés kiadási tételeinek legnagyobb részét. Ezek az óriási kiadások magyarázzák meg a folytonos hiteltúllépéseket, melyek csak újabb kölcsönökkel fedezhetők.

1891-től 1908-ig, az alkotmányos uralom kezdetéig a deficit összege 600 milliót ért el. Ezen időszakban újra szervezték a török hadsereget, nevezetesen a tüzérséget.

1908-tól 1912 végéig a hiteltúllépések a folyó év deficitjét is ideszámítva, 554 millió frankot érnek el, tehát minden egyes pénzügyi évre átlag 140 milliót. Ezen kívül az új törökök minden ellenőrzés nélkül elköltötték a Magyarország és Ausztriától Boszniáért kapott 100 milliót, továbbá az Abdul Hamidtól elvett és a flotta céljaira befolyt 38 milliót. Végre Törökország egy Angliában rendelt Dreadnought-ért 58 millió frankkal tartozik, ami össze-vissza négy esztendő alatt 750 millió frank hiteltúllépést jelent.

Az utolsó négy év alatt 150 millió frankkal költöttek el többet, mint a Hamid-regime utolsó 17 esztendejében.

Az új török uralom ellenségei természetesen fegyvert követeltek e tényből a kormány tekintélyének megingatására, pedig tagadhatatlan, hogy az ország katonai készültsége, s a most kitört balkánháborúra való készülődés óriási erőfeszítéseket igényelt.

Ujdonságok.

A református egyháznak ma van leg nagyobb, legnevezetesebb emléknapja: a reformáció emléknapja.

Nagyjelentőségű ünnepnapja ez a reformátusnak, mert ezen a napon indult meg az a hatalmas akció, amely szakítani akart a középkori hagyományokkal, a papság uralmának tultengésével és a fölvilágosodottság nevében megindította a nagy harcot a középkori sötétség ellen.

Háromszáz esztendeje mult annak, hogy Luther Márton, a tudós barát kiszegyezte a wittenbergi kolostor ajtajára azokat a kérdőpontokat, amelyekről hatalmas, az egész művelt világra kiterjedő vita indult meg és amelyek az első komoly lépést jelentettek a reformáció felé.

A protestantizmusnak ugyyszólván születésnapja volt október harmincegyediké, amelyet az utókor a reformáció emléknapjává avatott.

Mindszentek napját ünnepeli november elsején a katolikus egyház, amely az elmúlás időszakában ezt a napot a lélek halhatatlanságának, az örök világosság ünneplésének szenteli, megemlékezvén az őszi hervadáskor a tavaszi újjáébredésre, a halálról a föltámadásra és a tulvilági életre.

A kegyelet, az emlékezés ünnepnapja lesz szombaton. Halottaknapja a leggyeletesebb ünnepnap, amikor emlékezésünk visszatér azokhoz, akik megelőztek bennünket az elköltözésben, akiket a végzet előbb szólított ki az élők sorából.

És ezen a napon kegyelettel zárándokolunk el halottaink sírhantjaihoz és népes lesz a temető a szomorú arcu, kegyeletes emberektől.

Kiszakítunk egy napot a rohanó életből és azok emlékének szenteljük azt, a kik valamikor kedvesek voltak a mi szívünknek és akiket elhívott közülünk a kérelhetetlen halál.

És elzárándokolunk a temetőbe, rendbeszedjük kedveseink sírját, meggyújtjuk fölöttük az emlékezés mécsvilágát és amikor összefont kézzel imát rebeg az ajkunk, végigsuhan a halottak birodalmán a hervadást hirdető őszi szél, amely titokzatosan sugja a fülünkbe:

— Memento mori!

— A városi képviselőtestület ülése. —

A városi képviselőtestület tegnap, szerdán este ülést tartott a polgármester elnöklésével.

Az ülés megnyitása után a podesztja bejelentette, hogy október 19-én értekezlet volt a Recina folyó gátépítményei tárgyában, amelyen bejelentették, hogy a kormány 580.000 koronát költött e célra s a további munkálatok terheit nem akarja viselni. Minthogy megegyezés ily irányban nem történhetett, az ügyiratait visszaküldték a kormánynak.

A polgármester ezután választ adott Bruss representantának a városi zenekar ügyében benyújtott interpellációjára.

A városi zenekarnak — mondotta a podesztja — szükség van egy kis reformra, az interpellációban foglalt panaszok azonban tulzottak. A reorganizálás rövid időn belül megtörténik s a zenészek már legközelebb megkapják új egyenruhájukat.

Ezután felolvastak három indítványt. Az egyikben Fodor képviselőtestületi tag, a maga és tizenkét társa nevében a via Fiumarán levő gyümölcsös bódék eltávolítását indítványozza. Pillepich representante és

öt képviselőtársa a volt plassei iskola lebontását indítványozzák.

Az épület lebontása által felszabaduló telek az indítvány szerint a tervezett plassei piac céljaira volna felhasználható.

A harmadik indítványt szintén Pillepich terjesztette be s abban a mlaceai szent-András kápolna lebontását, annak helyébe pedig új templom építését javasolja.

Rubnich representante szövéteszi, hogy a képviselőtestület által még júliusban hozott határozatokra, melyek a Deák-korzó újjákövezésére, a második villamosvonal stb. más fontos középítkezésére vonatkoznak, eddig nem érkezett meg a miniszteri jóváhagyás.

A polgármester megígéri, hogy meg fogja sürgetni a jóváhagyást.

Adelsfeld dr. representante kéri, hogy mi van a mult évben benyújtott azon indítványával, mely az új épületek adómentesítéséről szól.

A képviselőtestület elhatározta, hogy az indítványt egyik legközelebbi ülésen veszi tárgyalás alá.

Ossoinack representante szövéteszi, hogy Fiumében 500 bor- és pálinkamérés van. Felemlíti, hogy annakidején megtiltották a szeszitaloknak a nyilvános házakban való kimérését, a megszünt képviselőtestület azonban visszavonta ezt a tilalmat. Indítványozza, hogy a tilalmat helyezték ismét érvénybe, hogy ezáltal csökkenjék az italmérések száma.

A polgármester szerint ilyértelmű indítványt tett Riccotti representante is. Mindkét indítványt egy közelebbi ülésen fogja tárgyalni a képviselőtestület.

Riccotti kéri, igaz-e, hogy a kormány visszautasította a városnak a honvédség elszállásolására vonatkozó javaslatát.

A podesztja szerint döntés még nem történt. A kormány két képviselője Fiumében járt, megtekintette a régi kaszárnyát s azt alkalmasnak találta. Valószínű tehát, hogy a kormány elfogadja a város javaslatát, mely a honvédségnek a régi kaszárnyában való elszállásolásáról szól.

A képviselőtestület ezután tárgyalás alá vette a városi színház fűtőberendezésének átalakításának gyors végrehajtása céljából kért 9000 koronás póthitel ügyét.

Rövid vita után a képviselőtestület a póthitelt megszavazta.

A delegáció új tagjaivá titkos szavazás után megválasztják: Vio Antal dr., Fletzer Adelsfeld, Brazzoduro, Celligoi, Descovich, Fodor, Meynier, Minach, Mohovich Donath, Prodani, Rajcich, Stupicich és Superina András representantókat. A fegyelmi bizottság tagjai lettek: Adelsfeld dr., Bosizio, Persich, Gherbaz, Vezzil, Vio Antal dr. és Fésüs György.

Ezután tárgyalásra került az 1913. évi városi költségelőirányzat. Mielőtt áttértek volna az egyes tételhez fűzött magyarázatok felolvasásához, Terzi representante indítványozta, hogy keressenek új jövedelmi forrásokat a város részére.

Dardi főtanácsos ezután megkezdte az egyes tételek fölolvását.

Ossoinack János azt mondja, hogy a kutyatartásra vonatkozó szabályzat elmaradt életbe léptetése folytán 4—5 ezer korona kár keletkezett.

Kueich Rajmond representante a város építészeti fejlődésére hátrányosnak tartja, hogy olyan épületek után is szednek köz-ségi pótdadót, melyek az állami adó alól fel vannak mentve.

Dardi főtanácsos szerint a városi tanácsnak ez az intézkedése teljesen jogos.

Kisebb felszólalás után Stupicich szövé teszi, hogy 27.000 koronát költ évenként a város a petróleum világításra. Szükségesnek tartja a petróleum lámpáknak villany-lámpákkal való áteserelését.

Az ülést ezután a polgármester berekesztette, folytatását ma, esütörtök estére tűzte ki.

— Szolgálati jubileum. Bleich Henrik, a tengerészeti hatóság irodatisztje, ma ünnepelte szolgálatának negyvenéves jubileumát.

AZ ÖREGEM

is mindig az mondja, hogy szeplők elűzésére, valamint finom, puha bőr és fehér mint elérésére és megővésére nincs jobb szappan, mint a világhírű „Steckenpfeifer“ lilliantej szappan. Védje „Steckenpfeifer“ készíti Bergmann & Co. cég Tetschen a E. — Kapható minden gyógyszerár drogeria- illatszer s minden e szakmába vágó üzletben. Darabja 20 fillér. Hasonlóképpen csodálatos szar beválik a Bergmann-féle „Manera“ lilliantej krém fehér és finom női kezek megővésére, ennek tábusa 70 fillérért mindenütt kapható.

— Előléptetések a haditegerészeti akadémiánál. A király lovag Baggy Richárd sorhajókapitányt, a fumei haditegerészeti akadémia parancsnokát kinevezte ellentengernagygyá, Wickerhauser Viktor fregattkapitányt, az akadémia helyettes parancsnokát pedig sorhajókapitánnyá.

— Orosz egyetemi hallgatók a csatáren. Ma reggel Bécsen keresztül harminc szentpétervári egyetemi hallgató érkezett Fiuméba. Az elegáns oroszok esupa meglelt, szíjas emberek, egész napon át a városban sétáltak. Alkalmunk vol tuhánnal beszél-ni s megkérdezni őket utazásuk célja felől.

— Montenegróba megyünk — mondotta az egyik. Kivülünk még tizenöten érkeznek meg ma este Fiuméba, azután együtt utazunk el innen Montenegró felé, mert mi is harcolni akarunk a szláv fegyverek diésőségért...

— Hol van Kokes Ilona? Részletesen megírta már A Tengerpart, hogy Kokes Ilona budapesti gépiróeány titokzatos módon eltiint. Megemlékeztünk arról, hogy Kokes Ilona anyja október hó elején egy német nyelven írott levelet kapott Fiuméből, melynek írója W. B. betűkkel jelezte nevét és arról értesítette a családot, hogy a leány Fiumében van egy rossz hírű házban, ahoval leánykereskedők adhatták el. Azóta az ismeretlen jónkáró, újabb értesítést küldött Kokesnek, most már azonban megnevezte magát. Az illető Bartunek Vilmos, a fumei Európa-szálló főpincére. Levélben felszólította előb bifigyelmeztetését és felszólította a családot, hogy jöjjenek le Fiuméba itt megtalálják a leányt. Az értesítés vétele után Kokes Ilona egy barátinője Vaesora Etel. továbbá a leánykereskedés ellen küzdő magyar egyesület két megbízottja eljöttek Fiuméba. Itt azonban kiderült, hogy a pincrist járatták velük. Az erkölcsrendészeti osztály vezetőjével: Rosenberg Viktor rendőrtisztviselővel végigjárták és átkutatták az óváros valamennyi obskürus mulatóhelyét, de sehon seny akadtak rá az eltűnt leányra. Kitiint, hogy levélbeli értesítést küldő Bartuneket a Lloyd-szálló főpincére felültette. Az eszelte ki is bittette el vele a fantasztikus mesét.

— Apolló-színház. A szombaton megnyíló Apolló variéte-színház előmunkálatai befejeződtek. A via Alessandro Volta 6. sz. alatt épült intim kis színház a legszebb reményekkel indul útjára és kárónösen most, mikor a művészek névsora előttünk van, bizunk a variéte jövőjében, amely szinte hézagpótló lesz Fiume esti életében. Holnap már megjelennek a plakátok is, amelyek tudatni fogják a közelebbi tudnivalókat.

— Megszökött rabok. A voloscai kerületi börtönből néhány héttel ezelőtt megszökött négy rab. Az egyiket tegnap Fiumében: Santalesa detektív letartóztatta. A másik háromnak nyoma sincs még.

— Reménytelen szerelem. Feeskó Mária 18 éves leány szüleinek Plasse-Strangan levő lakásán öngyilkossági szándékkal benzint ivott. Feeskó Mária beszállították a kórházba, ahol kimosták a gyomrát. Reménytelen szerelem miatt akart meghalni.

— Elment az asszony. Stotz Ferenc kesésis tegnap elpanaszolta a rendőrségen, hogy Pasqualina nevű felesége megszökött föle. Az asszony magához vette első házasságából származó három gyermekét, míg mostohagyermekait Stotznak hagyta.

— **Lapunk legközelebbi száma, a holnapi ünnep miatt, szombaton délután a rendes időben jelenik meg.**

— **Ingyenes magyar nyelvi tanfolyam.** A fiumei (via dell' Istria) állami iskola igazgatósága közli az érdeklődőkkel, hogy az esti ingyenes magyar nyelvi tanfolyam, kezdők és haladók számára és az ezen tanfolyammal kapcsolatosan az analfabéták oktatása november 5-én veszi kezdetét. Jelenkezni lehet az iskola igazgatóságánál november 4-ig. A tanítások kedden és pénteken este 6—7-ig fognak eszközöltetni.

— **Birkózóverseny a cirkuszban.** Ma estétől kezdve birkózóverseny lesz a Schmidt cirkuszban. A világ legnevezetesebb atlétái jöttek el Fiuméba, hogy bemutassák a birkózás művészetét. Kétségtelen, hogy a cirkusz amúgy is vonzó műsorát a birkózás csak értékesebbé teszi.

— **Lezuhant a hajófenéke.** Tegnap este fél hétkor Ivancich Péter 23 éves kikötőmunkás a „Vindobona” osztrák gőzös fedélzeti nyílásán keresztül a hajóraktárba zuhant. Társai részeseitették első segélyben s az időközben kivonult mentők beszállították a kórházba. Sérülései nem súlyosak, mert csak külső zúzódásokat szenvedett.

— **A kikötőből.** Okt. 30. Érkezett: „Szápáry” magyar gőzös Marseilleből 6000 láda narancsesal, 400 zsák kénnel, 100 hordó olajjal és 10 bál bórrel; „Baron Call” osztrák gőzös Alexandriából 2400 zsák lenmaggal, 100 bál gyapottal, 180 láda narancsesal és 10 láda dohánnyal; „Carinthia” osztrák gőzös Konstantinápolyból 2815 zsák és 10 tonna vegyes áruval; „Duna” magyar gőzös Alexandriából üresen; „Italian” angol gőzös Liverpoolból 50 tonna bádoggal, 20 tonna gépolajjal és 10 tonna vegyes áruval; „Gallipoli” osztrák gőzös Velencéből üresen.

Indult: „Java” magyar gőzös Triestebe üresen; „Rosalia” osztrák gőzös Konstantinápolyba üresen.

Október 31. Érkezett: „Moravia” osztrák gőzös Kalkuttából 975 bál jutával, 100 bál gyapottal, 38 bál bórrel, 600 zsák kávéval, 700 zsák liszttel, 300 zsák babbal, 300 bál cassiával és 10 tonna vegyes áruval; „Baioni Genitori” olasz vitorlás Pazzattóból 250 tonna fával; „Giorgia” osztrák gőzös Barcelonából üresen; „Pavia” angol gőzös Liverpoolból 70 tonna bádoggal, 60 tonna rézzel, 50 bál gyapottal, 300 hordó olajjal, 300 bál üres zsákkal; „Mátyás király” magyar gőzös Valenciából 508 láda narancsesal, 360 zsák paprikával, 226 bál bórrel, 400 zsák szentjánoskenyérrel, 20 zsák mandolával és 40 tonna vegyes áruval.

Indult: „Szápáry” magyar gőzös Marseillebe 60 tonna cukorral, 50 tonna parafinnal, 30 tonna sóval, 10 tonna fával és 10 tonna ásványvízzel; „Carniola” osztrák gőzös Konstantinápolyba 70 tonna cukorral, 50 tonna rizszel, 60 tonna papírral, 70 láda üvegáruval; „Erodiade” olasz gőzös New-Yorkba 1750 tonna magnessittel, 1600 tonna babbal, 010 tonna papírral; „Tirol” osztrák gőzös Konstantinápolyba üresen; „Gallipoli” olasz gőzös Bariba 50 tonna cukorral és 30 tonna fával.

— **Baleset a papirgyárban.** Marega János 15 éves papirgyári munkásfu egyik lábára tegnap ráesett egy súlyos vasdarab, amely zúzódásokat ejtett rajta. Maregát bevitték a kórházba.

— **Elhagyta a kedvese.** G.Ljubica Dragán lakó fiumei dohánygyári munkásné tegnap mérget ivott. A helység gyógyszerésze kimosta gyomrát s tultette minden veszedelmen. Azért akart meghalni, mert kedvese elhagyta.

— **Egy fiumei cég nagy favásárlása.** — A Schaumburg-Lippe hercegi uradalomhoz tartozó körülbelül ötmillió köbméter bükkfaanyagot most értékesítette a Magyar Általános Hitelbank. A faanyagra négy cég adott be ajánlatot. A Fakeskedelmi r.-t., Krónberger Mór és fia cég, a párisi Gairard B. cég — melynek Fiumében Righini J. vezetése alatt van fióktelepe — és a bécsi

Drach Mór cég. Mint értesülünk, a Hitelbank a Gairard féle ajánlatot fogadta el. A párisi cég tizenhatmillió koronát ajánlott fel a faanyagért, melynek egyharmadát azonnal azonnal kifizeti, a többit pedig tíz év alatt törleszti le. A Gairard-cég Franciaországba fogja Fiumén vonatkozó szerződést Berlinben fogják aláírni, ahol a Schaumburg-Lippe-család jelenlegi feje lakik.

TŐZSDE.

	Okt. 30 zárlat	Mai árf. 1 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	774.	777.
Osztrák hitelrészvény	598.	600.
4%-os koronajáradék	83.90	84.
Osztr.-magy. államvasút	666.	669.
Jelzálogbank	406.	406.
Leszámitolóbank	502.	500.
Hazai Bank	280.	280.
Magyar Bank és Keresk. R-T.	522.50	521.
Rimamurányi	713.50	720.
Salgótarjáni	697.	696.
Közúti Vasút	633.	735.
Városi Villamos	303.	358.
Adria	494.	
Déli Vasút	102.	
Magyar Cukoripar	2720.	
Rizsgyár	3595.	

Budapesti Gabonátőzsde.

(50 kilogrammonként.)

Buza októberre	11.93	11.89
Buza áprilra		
Rozs októberre	10.53	10.52
Rozs 1913 áprilisra	8.10	8.08
Tengeri májusra		
Zab októberre	11.39	11.37
Zab áprilisra		

Bécsi Értéktőzsde.

Osztrák hitelrészvény	598.	603.
Magyar hitelrészvény	774.	779.
Osztrák magyar államvasút	667.50	668.
Déli Vasút	102.	102.50
Alpesi	938.	942.
Skoda		756.
Osztr. koronajár.	85.	

Fiumei és trieszti értékek:

	Legutóbbi köte- sek átlagár.
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92.
Banca Fiumana	640.
Fiumei Kereskedelmi Bank	302.
Fiumei Népbank	114.
Litorale Bank és Takarékszövetk.	228.
I. Horvát Takarékpénztár	6000.
„Indeficiente” tengerahajó. Nom 250	500.
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1420.
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1120.
Orient tengerahajózási társ.	1440.
Alt. Forgalmi r. t.	2250.
Magyar Olajgyár	212.
Austro-Americana	270.
Navigazione Libera Triest	370.
Osztrák Lloyd	501.
Stabilimento Tecnico	9550.
Ampelea Szeszpároló Rt.	410.
I. Trieszti Rizsgyár	876.
„Kerka” dalmát vízművek r. t.	388.
Sपालatoj Portland Cement	385.
Assicurazioni Generali	905.
Riunione Adriatica	3750.

Távirat — Telefon.

A képviselőház ülése.

— **A tegnap délutáni ülés.** —

BUDAPEST, okt. 31. Tegnap délután 4 órakor ismét ülést tartott a képviselőház. Ezt megelőzőleg a Néppárt helyiségeiben gyűlt össze a szövetséget ellenzők.

Tisza István gróf délután negyed négykor érkezett esukon kocsin a képviselőház elé. A főkapunál szállt le, ahonnan egyenesen az elnöki termekbe ment. A parlament körül ekkora körülbelül száz, százötven főnyi tömeg gyülekezett össze kíváncsi emberközből. De elvonult a parlament körül a hárször akkora katonai kordon is, a kivé-

zényelt esendőrökkel együtt. Rendezavarás nem történt.

Az ellenzéki értekezlet előbb azt tervezte, hogy a képviselőház elé vonul és ha nem tudna bejutni, a főrendiház karzatára megy és onnan demonstrál az ülések megtartása ellen. Már hoztak is jegyeket a főrendiház karzatára, de egy újabb tanácskozáson elhatározták, hogy nem mennek a képviselőházhoz, hanem ma reggel kilenc órakor ismét összegyűlnek a néppárt körhelyiségében, s akkor fogják megbeszélni további magatartásukat.

A képviselőházban körülbelül 120 képviselő volt jelen a délutáni ülésen, amelyet Tisza István 4 óra 20 perckor nyitott meg. Az elnök jelentette, hogy előterjesztései nincsenek és átadta a szót Kamerer Ernőnek, aki 21 tagú bizottság kiküldéséről szóló indítványát okolta meg. Fél ótkor a munkapárt tetszése közben befejezte beszédét, mire a Ház egyhangulag elhatározta, hogy az indítványt a mai ülés napirendjére tűzi. Ezután a jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés véget ért.

A mai ülés.

BUDAPEST, okt. 31. A mai ülésre az ellenzék ismét felvonult, de mert a rendőri kordon mindannyitnem boesátotta keresztül visszafordultak és senki sem ment be közülök a Házba.

Egynegyed 11 órakor nyitotta meg Tisza István gróf az ülést. A padokban csak gyéren voltak képviselők. A jegyző királyi kéziratot olvas fel, mely a főrendiház elnökségében beállott változást tartalmazza.

Lukács László betérjeszti a parlamenti őrségről szóló törvényjavaslatot. A javaslatot a közigazgatási és véderő bizottsághoz utasítják.

Utána Kammerer Ernő indokolta meg azt az indítványát, hogy küldjenek ki egy 21 tagú bizottságot, mely a házszabályokat revízió alá vegye. Miután senki sem szölt a javaslatához, ezt az elnök egyhangulag elfogadottnak jelenti ki.

A bizottsági tagok megválasztását későbbre halasztották. Az elnök bejelentette, hogy most a bizottságok munkája következik és addig a parlament szünetel.

Miután felhatalmazták az elnökséget, hogy a Házat szükség esetén összehívhassa, az ülés 12 órakor véget ért.

A parlamenti őrség.

BUDAPEST, okt. 31. Lukács László miniszterelnök tegnap este a munkapárban hosszabb nyilatkozatot tett, melyben ismertette azt a javaslatot, mely a parlamenti őrség szervezésére vonatkozik. Kijelentette, hogy a házszabálymódosításnál szívesen venné az ellenzék közreműködését. Az új házszabályok lényeges pontja lesz a parlamenti őrség, ami által a képviselőház a jövőben megkíméltetné a rendőröktől és katonáktól. Az őrség teljesen katonailag lesz szervezve, katonai egyenruhájuk lesz. Az őrség évi költsége 150.000 korona.

BUDAPEST, okt. 31. A parlamenti őrségről ma betérjesztett törvényjavaslat főbb pontjai ezek:

Az első szakasz — hivatkozással a 48-as törvényekre — felhatalmazza az elnököt, hogy a hallgatóságot és — szükség esetén — a renitens képviselőket eltávolíttassa.

A második szakasz a parlamenti őrség felállításáról szól.

A harmadik szakasz szerint az őrség 60 tagból áll és katonai testületet képez.

A negyedik szakasz felhatalmazza az elnököt, hogy szükség esetén az őrség tá-

mozgására a kormány utján rendőrséget csendőrséget s katonaságot vegyen igénybe. Az ötödik szakasz szerint a törvény a kihirdetés napján lép életbe.

A király Budapesten.

BÉCS, okt. 31. Eddigi megállapodások szerint ő felsége hétfőn délben 1 óra 30 perckor utazik Bécsből Budapestre. Az utasításokat ma délben vette át Pálffy udvari marschall, aki fél óras audiencián volt a királynál.

A külügyminiszter a várban.

BUDAPEST, okt. 31. Gróf Berchtold külügyminiszter a király budapesti tartózkodása alatt állandóan a királyi várban foglakni Hoyos gróf kabinetirodai titkárral és néhány külügyminiszteri hivatalnokkal.

A főrendiház új elnöksége.

BUDAPEST, okt. 31. A képviselőház mai ülésén felolvasták azt a királyi kéziratot, mely a főrendiház elnökségében beállott változást tartalmazza. E szerint: ő felsége Csáky Albin grófot és alelnök-társait legkegyelmesebben felmentette és helyükbe kinevezte: elnöknek: Jósika Samu bárót, alelnöknek: Vavrik Béla kuriai tanács-elnököt és Széchenyi Bertalan grófot.

A hercegprimás lemondott.

ESZTERGOM, okt. 31. Vaszary Károly, esztergomi érsek, Magyarország bimbós hercegprimása állásáról lemondott és címének, valamint rangjának megtartása mellett hátralevő életét volt szerzetestársai körében, a pannonhalmi kolostorban fogja eltölteni. A primás által aláírt lemondó levelet a kormány a vatikáni képviselő útján Rómába küldte és az ma már valószínűleg a pápa kezében is van. A király a primási méltóságra Csernoch János kalocsai érseket fogja kinevezni, míg Csernoch utódja Glattfelder Gyula csanádi püspök lesz.

Bolgár bank Törökországban.

SZÓFIA, okt. 31. A bolgár nemzeti bank vezetősége elhatározta, hogy az elfoglalt török városokban bankfiókokat és ügynökségeket fog felállítani.

A német trónörökös balesete.

BERLIN, okt. 31. A német trónörökös tegnap nagy katonatiszti társasággal vadászaton volt Artschau környékén, ahol lóháton üldözték a vadat. A vadászat színhelyén sok a bozót és ezek között a mély gödör. A trónörökös sebes vágatás közben lovával együtt beleesett egy ilyen gödörbe és helyzete igen vészes volt, mert a lábát nem tudta a kengyelből kiszabadítani. A társaság csak igen hosszas erőlködés után bírta kihuzni a gödörből Frigyes Vilmos trónörökösöt, akinek nemcsak a lábain és combjain,

hanem egész testén sőt a fején is vannak zúzódások és horzsolások. Arca csupa vér volt és egy foga is kitört.

Karagyorgyevics Arzén életveszélyben.

LONDON, okt. 31. T. „Times” levelezője jelenti, hogy Karagyorgyevics Arzén herceg majdnem áldozatul esett az arnauták árulásának. Törzskarával együtt lakást keresett és midőn egy asszonnyal a ház bérletére nézve már meg is egyezett, be akart lépni a házba, amikor kísérete óvatosságra intve, visszatartotta. A következő pillanatban lövések dördültek el, de az ablakon kirepülő gölyök senkit sem találtak.

Öngyilkos gyáros.

SZEGED, okt. 31. Láncey Antal, törvényhatósági bizottsági tag ma délelőtt felbelötte magát és meghalt. Láncey valaha igen gazdag ember volt, nagy szalámi gyára és jól jövedelmező paprikamalma volt, de tönkrement. Legutóbb egy fogyasztási szövetkezetnek volt az elárúsítója, de olyan kevés volt a jövedelme, hogy a nélkülözések elől a halálba menekült.

A Balkán háboru.

Török győzelem.

BERLIN, okt. 31. A török sereg jobbszárnya Mahmud Muktár pasa vezetésével tegnap 12 órai kemény harc után a bolgárokat megverte.

Sikertelen kitörés.

SZÓFIA, okt. 31. A drinápolyi török sereg tegnap több ízben kitörést kísérelt meg, de a bolgárok által mindannyiszor vissza verettek.

A döntő ütközet.

KONSTANTINÁPOLY, októ. 21. A tegnap reggel óta tartó bolgár-török ütközetben 260000 török és 140000 bolgár vesz részt. Az előbbieket közül azonban 90000 még nyugaton van a csatályai erődítési vonal mögött. A bolgárok viszont Drinápoly körül levő csapataiktól várnak erődítéseket. A harc vonal 70 kilométer széles. A török sereg Lüle Burgas és az istranzai hegyek között van kifejlődve, a bolgárok pedig Lüle Burgas és Midja között vonultak fel. A török hadsereg keleti szárnya támadásba ment át.

Két napi küzdelem.

SZÓFIA, okt. 31. (Hivatalos) Két napi heves küzdelem után a bolgár seregek győzelmet arattak s visszaverték a törököket Lüle Burgasig.

Ágyuval lelőtt aviatikus.

SZÓFIA, okt. 31. A bolgár táborból érkezett jelentés szerint Popoff orosz aviatikust, ki Drinápoly fölött szemlerepülést végzett, egy a drinápolyi erődökből reá irányított ágyulövés eltalálta. A gép utasával együtt lezuhant.

A görögök előrenyomulása.
ATHÉN, okt. 31. György király Kotsaniból Venizelosz miniszterelnökhöz a következő táviratot intézte:

A hadsereg balszárnya, mely ma az ellenséget Nalbánkőjnél legyőzte és üldözte, elkeseredett harc után két török zászlóalj zászlaját kézrekerítette és külön futárral nekem ideküldte. A trónörökös pedig a drámai zászlóalj zászlaját küldte ide, melyet a szerviai csatában foglaltak el. A vitéz hadseregnek ezek a dicsőséges trofeumai örömmel és büszkeséggel töltenek el, amit Önnek és népemnek tudomására hozni szeretek.

ATHÉN, okt. 31. Több órai harc után Katherinit tegnap délelőtt a görög hadsereg megszállta és folytatta az ellenség üldözését. A Nalbánkőji csatában több mint száz ember megsebesült.

Románia mozgósít.

BUKAREST, okt. 31. A katonai készülődések sietve haladnak előre. A teherszállítás szünetel, csak katonákat és élelmiszereket szállítanak a tehervonatok, még pedig Dobrudába, ahol már 150.000 főnyi sereg áll.

Ujabb csata.

KONSTANTINÁPOLY, okt. 31. Hir szerint a délben megkezdődött csata, amely Kirkkilisztől délkeletre és nem északra, mint egy helyi köznyomatos jelentette, Lüle Burgasnál folyik — a törökökre kedvezőtlenül alakul.

Egyenetlenség a tisztikarban.

BELGRÁD, okt. 31. A kumanovói csatában a török tisztikarban nagy egyenetlenség uralkodott. Djavid pasát, aki a harc folytatását követelte, egy tisztjárta agyonlőtte.

Ma és a következő estéken nagy birkozó verseny

a Schmidt Cirkuszban
világhírű nemzetközi birkozó bajnokok részvételével.

Díj 4000 korona.

Holnap pénteken délután 4 órakor nagy előadás tombolával. Kisorsolásra kerül 30 tárgy. — Első nyeresemény:

egy ponny ló.

APOLLO SZINNHÁZ

Via Alessandro Volta 6. sz. — Igazgató Troppauer Ármin.

ELŐZETES JELENTÉS.

Szombaton, 1912 november 2-án pontban este félkilenckor

nagy megnyitò előadás.

Szigoruan decens elsőrendű családi műsor.

Berchtold a királynál.

BECS, okt. 31. Berchtold gróf ma déli 1 órakor kihallgatáson jelent meg a királynál. Az audiencia egy óra hosszat tartott.

Halálra ítélt rendőrhadnagy.

NEW-YORK, okt. 31. Az esküdtbíró-ság Becker rendőrhadnagyot, aki Rosenthal játékbárlang-tulajdnos meggyilkolásának értelmi szerzője volt, halálra ítélte. Beckert villamos-székekben végzik ki.

Kopott vagy kifakult angol **bőr-butort** bármely színre újra **átfestek**. Szintartósságért kezeskedem. **EISLER S.** kárptos
Via Aless. Volta 4. Telef. 959.

„Margherita“ mozgó

Via Alessandro Manzoni 3.

Hetenháromszorként

uj, fényes műsor!

A nagyérdemű közönség b. tudomására hozom, hogy Budapesten a képviselőháznak ezen célra átalakított **suterein helyiségeiben**

Vendéglői üzletemet

folyó évi **október 27-én megnyitottam** és készséggel állók kitűnő ételek és polgári árakkal a nb. közönség szolgálatára.

Teljes tisztelettel

Czipoth József
képviselőházi vendéglős.

Használt és új butort

yeszek és eladók.

Meghívásra házhoz is jövök.

HERSKOVITS S. butorkerekedőnél
Via G. Parini 6. szám.

LIDO PENSIO Abbaziában

A Súdstrandon a legjobb magyar otthon.

Kérjünk prospektust (Budapesten a „Remi“ szálló portásánál is kapható.) Legmérsékeltbb árak. Kitűnő konyha, gyönyörű szobák

Magyar borok!

Ajánlok kitűnő visontai és mátrahegyaljai **fehér rizling** és **vörös borokat**, szavatolt természetes tiszta minőségben, literjét 80 fillérért, avagy házhoz szállítva, fogyasztási adóval együtt 1 koronáért.

PAUK ÖDÖN - FIUME, Riva Szápáry 16.
Le-kisebb vétel 30 liter. Mintát ingyen.

A legajánlatosabb fiumei szállók:**„Deák“ szálló**

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia“ szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Mindkét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ősforrás sör.

Tulajdonos
Ederer-Burger Gyula.

Tengeri fürdő Lusinpiccolo Cigale Strand-Hotel és Bellevue penzió - Cigale -

Minden kényelmet biztosító első-rangu családi otthon. Magyar ház. Prospectus.

Imperial szálló

Viale Deák, a pályaudvartól egy percnnyire. Fiume leg-**ujabb szállodája.** — 50 modernül berendezett szobával. — Szobák 2.40 K-tól feljebb Villany. — Lift. — Fürdők. A kávéház fényesen berendezve megnyit.

Tulajdonos **LINENBERGER S.**

Ha Budapestre megy **keresse fel okvetlen**

Putzer György éttermeit

Budapest VII., Dohány utca 40. sz.
Vidékiek találkozó helye! :: Színház után friss vacsora!
Külön helyiség. Villás reggeli.

VELENCE**Bonvecchiati szálló**

a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás, lift, gőzfűtés, fürdők, nagy éttermek.

— Teljes penzió napi 10 liráért. —

ARBE**Park Hotel**

közvetlen a tengerparton, teljesen új, modernül berendezve. Nagy fedett terasse. Étterem a házban. Villanyvilágítás. Pensio naponta 7 korona. Magyar kiszolgálás.

Szines szövet-függönyök páronként 7.- koronától feljebb



Gyapot-étamine függönyök garantált színek párja K. 13.50

Kiváló alkalom axminster-szőnyegekben 175x250 K. 25.-, 200x300 K. 36.-

Bonne femmes tüllből rávarrott mintákkal drbja K. 4.-

Ágytakarók tüllből rávarrott mintákkal 220x330 drbja K. 11.50

Plus asztalterítők rávarrott mintákkal drbja K. 17.-

Cheniglia lambrequin drbja K. 7.60

A nagy őszi idényre

megérkeztek már a

Szőnyegek

és

függönyök

Gazdag választék juta-zsineg-tapestry-velour és xylo futókban, ágyelőkben, teljes garnitúrákban, szövet- és csipkefüggönyökben, bonne femmes, stores és brise-bise-ben.

Óriási**választék**

a következő minőségű szalón-, ebédlő- és hálószoba szőnyegekben:

Gyapju Tapestry Velour

(a nagybecskereki szőnyeggyárból)

Axminster Argaman

és kézzel előállított szőnyegekben.

Tisztelettel

WEISS M.

FIUME Corso 11

Trieszt Corso 9

Bécs IX.

Szabott árak!

Figyelem!**50.000 pár cipő**

4 pár cipő csak 8 Kor. 50 fillér.

Több nagy gyár fizetésképtelensége miatt megbízást kaptam nagyobb tömeg cipőnek mélyen a gyártási áron alul való eladására. Bárkinek eladok tehát:

2 pár női és 2 pár férfi fűzős-cipőt,

barna vagy fekete bőrből, galosírozva, erős szegezésű bőrtalppal, nagyon elegáns, legújabb fazon, tetszesszerinti nagyságban.

Mind a 4 pár összesen csak 8 kor. 50 fillér. Szétküldés utánvétellel.

J. GELB

Schuh-Export, Neu-Sandez N.r. 419.

A nem tetszőt kicserélem, esetleg a pénzt visszaküldöm.

LUSSINGRANDE egyetlen magyar háza**Café - Restaurant Szalay**

Igen olcsó árak. Billiárd. Különböző hírlapok. Különlegesség: Münchener Hofbräu.

ETTEREM LUSSINGRANDE.**NARODNI DOM**

Villásreggeli, ebéd vacsora. Nagyon olcsó árak, frissen csapolt sör.

„Buffet Bellevue“

Viale Deák (a kapucinusok új házában)

Hideg és meleg ételek, bel- és külföldi, valamint saját termésű borok. Kőbányai polgári sör mindig frissen.

Szíves pártfogást kér
SZIRMAI GYŐZŐNE.**Nattich Henrik**

Fiume, Corso 35.

Nagy raktár mindennemű órákban, ébresztő, ingaórák, precíziós kronométer-órák és *láncokban* jutányos áron, jótállás mellett. — Saját javítóműhely.

Az Adria palotában olcsón eladó egy teljesen jókarban lévő

**::urifodrász üzlet::
= berendezés. =**

Butor megtekinthető naponta az Adria palotában lévő fodrász-üzletben.

Ugyanott a női fodrászat részére fizetés mellett, két tanuló kisasszony felvétetik.

Kiadótulajdonos: „A Tengerpart” lapkiadó vállalat.



Ára 30 K.

Nincsen Önnek rendes háztartása ha Eclipse dagasztógépe nincsen

3 perc alatt lehet vele bármilyen tésztát tökéletesen átdagasztani. Minden vas- és edényüzletben kapható.

Bővebb felvilágosítást ad: The Eclipse Selling Company képviselője, Eckel Egon, Fiume Via Carducci 14. sz.

Tengeri szanatoriumFiume mellett Portorè Fiume mellett
gyermekeknek és felnőtteknek
Modern intézet 100 ágygyal, 2 orvos, villány, világítás, gőzfürdés. Mérsékelt árak, Prospektus.**Klemencsics Károly**Telefon 951. FIUME Corso 12. sz.
Vasutdijszabási és szállítási iroda
(Alapított 1892).

Elvállal mindennemű helyi és tengeri szállításokat előnyös feltételek mellett. Fuvarlevélfelülvizsgálat és díjkülömbözetek visszakeresete.

Magyar vendéglő

FIUME

Riva Szápary 6. Telefon 11-49 szám
Elismert kitünő magyar konyha. Tisztán kezelt fajborok. Állandóan frissen csapolt kőbányai sör.Minden magyar itt találkozik!
Tengerre nyíló szobák olcsó áron.**Lovrana legelőkelőbb helyisége**

Caffé-Restaurant

**„Princesse“
a móldn.**

A magyar vendégek legkedveltebb helye.

Ha egészségét félti**„ADRIA“**

savanyu vizet igyék,

mely igen olcsó és kristálytisza. Baktériummentes magas hegyi forrásvíz. Természetes szénssavval telítve fertőző betegségeknek, étvágyzavaroknak és emésztési nehézségeknek igen hasznos ital. Borral keverve kellemes üdítő hatása.

Mindenhol kapható!

Töltőtelep ABBAZIA Friedrichshof.

ARBE**Caffe Restaurant Bolkovic**

Egyetlen kávéház, közvetlen a kikötőben.

Jó kávéházi italok.

Fagyalt. Jegeskávé

MEGNYILT**Risztics Milán**

fodrászüzlete

(VUJA M. mellett).

Hygienikus.

Modern.

HOTEL LIBURNIA

közvetlen a kikötőnél. Elegánsan berendezett, tengerre nyíló szobák. Olcsó penzió. Egész éven át nyitva. Caffé-restaurant a házban saját kezelésben.

LOVRANA**Pensió Lukács**

Elsőrendű családi otthon.

Winboffer Sándor**„Eintracht“ vendéglője**

Trieszt Via Coronzo 15.

Magyar konyha. Magyar tulajdonos. Kitűnő, hamisítatlan italok. Jutányos árak.

Hotel Slatina, Abbazia

A Slatina-fürdővel szemben a katonai gyógyház mellett. Előkelő családi ház. Szobák ellátással s anélkül, nagy étterem, kert, magyar és francia konyha. Villanyvilágítás. Mérsékelt árak. Telefon 101. Tulajd. Lackner Fanny.

Treppler Alajos, cserépfedő

Fiume, Via Aless. Manzoni 3. sz.

elvállal eternitpala-, pala-, cserép-, facement- és kátránylemez-fedéseket, torony- és kupolafedést, azok befestését és mindenféle szakmába vágó munkát, bádigos munkát a legolcsóbb áron. Pontos kivitel.

Nyomatott a „Poljina” nyomdában Fiume.